

Универзитет у Новом Саду
ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ

**Збирка задатака за полагање пријемног испита из
српског језика за упис на Правни факултет
Универзитета у Новом Саду у школској 2024/25.
години**

Нови Сад, новембар 2023. године

Збирка је састављена на основу Наставног плана и програма за Српски језик и језичку културу од првог до четвртог разреда гимназије према следећим важећим уџбеницима и приручницима:

1. Станојчић, Ж., Поповић, Љ. (било које издање). *Граматика српског језика – уџбеник за I, II, III и IV разред средње школе*, Завод за уџбенике, Београд
2. Пешикан, М., Јерковић, Ј., Пижурца, М. (2022). *Правопис српскога језика*, Матица српска, Нови Сад
3. Кликовац, Д., Николић, Љ. (2020). *Српски језик за први и други разред гимназија и средњих стручних школа*, Едука, Београд
4. Кликовац, Д. (2021). *Српски језик за трећи разред гимназија и средњих стручних школа*, Едука, Београд
5. Кликовац, Д. (2021). *Српски језик за четврти разред гимназија и средњих стручних школа*, Едука, Београд

Садржај

Историја језика са дијалектологијом.....	4
Фонетика и морфофологија.....	6
Морфологија у ужем смислу – врсте речи.....	9
Морфологија у ширем смислу (творба речи са основама лексикологије).....	12
Синтакса.....	15
Правопис.....	20

Историја језика са дијалектологијом

ред. бр.	Питања										
1.	Како се назива породица језика која је у своме развоју дала словенске, германске, романске и многе индијске језике? _____										
2.	Напиши којој групи језика у оквиру словенске гране припадају наведени језици: српски, словеначки, хрватски, бугарски, македонски, старословенски. _____										
3.	Напиши којој групи језика у оквиру словенске гране припадају наведени језици: пољски, словачки, чешки, лужичкосрпски (горњи и доњи). _____										
4.	Допуни следећу реченицу: Од словенских језика статус светског језика има само _____, који заједно са белоруским и украјинским припада групи _____ језика.										
5.	Прецртај словенске језике чије писмо није ћирилица: словачки, македонски, руски, хрватски, бугарски, српски, словеначки										
6.	Допуни следећу реченицу: Прво словенско писмо је _____, чији је аутор Константин Филозоф (Ћирило) и настало је у _____ веку.										
7.	Допуни следећу реченицу: Ученици Ћирила и Методија створили су друго словенско писмо које се зове _____ и настало је _____ века.										
8.	Допуни табелу тако што ћеш уписати назив књижевног језика који је био у употреби код Срба у наведеном периоду										
	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="text-align: center;">језик</th> <th style="text-align: center;">време употребе</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td></td> <td style="text-align: center;">од IX до XII века</td> </tr> <tr> <td></td> <td style="text-align: center;">од XII до прве половине XVIII века</td> </tr> <tr> <td></td> <td style="text-align: center;">прва половина XVIII века</td> </tr> <tr> <td></td> <td style="text-align: center;">друга половина XVIII века и прве деценије XIX века</td> </tr> </tbody> </table>	језик	време употребе		од IX до XII века		од XII до прве половине XVIII века		прва половина XVIII века		друга половина XVIII века и прве деценије XIX века
језик	време употребе										
	од IX до XII века										
	од XII до прве половине XVIII века										
	прва половина XVIII века										
	друга половина XVIII века и прве деценије XIX века										
9.	Како се зове најстарији сачувани рукопис на српкословенском језику написан ћирилицом? _____										
10.	Како се зове изумрли јужнословенски језик којим се писало и богослужило, а њиме се није говорило? _____										
11.	Како се назива најстарија расправа о словенској писмености и ко је њен аутор? _____										
12.	Како се назива најстарији српски часопис на славеносрпском језику и ко је његов аутор? _____										
13.	Следеће ћириличке текстове <i>Душанов законик</i> , <i>Мирослављево јеванђеље</i> , <i>Повеља Кулина бана</i> разврстај према садржини на: а) најстарији црквени текст _____ б) најстарији световни текст _____ в) најстарији правни текст _____										
14.	Напиши име и презиме реформатора језика пре Вука који је 1810. године објавио дело										

	<i>Сало дебелога јера либо азбукопротрес.</i> _____
15.	Повежи Вукова дела са годинама њиховог објављивања: <i>Писменица србскога језика</i> 1836. <i>Српске народне пословице</i> 1818. <i>Нови завјет</i> (превод) 1814. <i>Српски рјечник</i> 1847.
16.	Којих 6 слова је Вук Караџић увео у ћирилицу? а) Љ, Њ, Ћ, Ђ, Ј, Џ б) Њ, Б, Ј, М, В, Р в) Љ, Ћ, Џ, Ф, Х, Ц Заокружи слово испред тачног одговора.
17.	Напиши назив дела Вука Караџића у којем је први пут употребљена његова реформисана ћирилица, која је настала усавршавањем Мркаљеве азбуке, као и годину издања. _____
18.	Када је изашло друго издање <i>Српског рјечника</i> , ко је био Вуков сарадник при изради речника и колико је речи имао речник? _____ _____
19.	Која година у стваралаштву Вука Караџића се сматра незваничном победом његове реформе језика и како се назива дело које је Вук објавио те године? _____ _____
20.	Напиши називе два књижевна (поетска) дела и имена њихових аутора која су написана народним језиком и објављена 1847. године. _____ _____
21.	Како се назива филолошка расправа којом је Ђура Даничић подржао Вукову реформу и које године је изашла? _____
22.	Које године је озваничена Вукова ћирилица и правопис у Србији? а) 1864. године б) 1866. године в) 1868. године г) 1870. године Заокружи слово испред тачног одговора.
23.	Напиши називе дијалеката (говора) који су ушли у основицу српског књижевног (стандардног) језика: _____
24.	Која два равноправна изговора се налазе у основи српског књижевног (стандардног) језика? _____
25.	Поред <i>екавског</i> , (<i>и</i>) <i>јекавског</i> изговора напиши дијалекте који им припадају: а) екавски: _____ б) (<i>и</i>)јекавски: _____
26.	У наведеном низу речи подвуци оне речи које се сматрају, у односу на равноправност изговора, стандардним у српском језику: девојка, ђевојка, дјевојка, дивојка, млико, млеко, млијеко, вјек, век, вијек
27.	Замени дијалектизме (речи локалног говора) књижевним речима: а) лебац _____, б) фалити се _____, в) ђе ђеш _____

Фонетика и морфонологија

ред. бр.	Питања
1.	Допуни празна поља: У српском језику има _____ гласова. Гласови се деле на: _____, _____ и _____.
2.	Напиши самогласнике (вокале) српског језика. _____
3.	Која три безвучна гласа немају своје звучне парњаке? _____
4.	Одреди дате гласове по месту творбе (изговора): а) Љ _____ б) Р _____ в) Д _____ г) Х _____
5.	Подвуци сонанте у следећој реченици, а на линији напиши оне који недостају: Драган воли да чита књиге. Недостају сонанти: _____
6.	Испиши зубне сугласнике из реченице: <i>Зоране, друже, ти си цар.</i> _____
7.	Сугласник Ћ је: а) по месту изговора _____, б) по звучности _____ в) по начину изговора _____
8.	Низ гласова Ђ, Ћ, Џ, Ч, Џ по начину изговара су а) експлозивни (праסקави) б) африкате (сливени) в) фрикативни (струјни) <p style="text-align: right;">Заокружи слово испред тачно одговора.</p>
9.	У реченици <i>Грицакам кору хлеба</i> истакнути гласови Г, К и Х по месту изговара су а) уснени б) алвеоларни (језични) в) задњонепчани <p style="text-align: right;">Заокружи слово испред тачно одговора.</p>
10.	Напиши које гласовне промене су извршене у речима: а) <i>тишина</i> _____ б) <i>тиши</i> _____
11.	У речима <i>мокар – мокра, ловац – ловци, нисам – нисмо</i> илуструју гласовну промену која се назива _____. (допуни реченицу)
12.	Препознај гласовне алтернације које су извршене у следећим примерима: а) <i>сеоба</i> _____ б) <i>дужина</i> _____ в) <i>носорози</i> _____
13.	Напиши од којих се гласовних промена одступа у следећим примерима: а) <i>подишати</i> _____ б) <i>ванбрачни</i> _____ в) <i>самоодбрана</i> _____
14.	Напиши од којих се гласовних промена одступа у следећим примерима: а) <i>контекстни</i> _____ б) <i>вођство</i> _____ в) <i>професорки</i> _____

15.	Примери <i>камен – камење, сув – сувљи, млад – млађи</i> илуструју гласовну промену (алтернацију) која се назива _____. (допуни реченицу)
16.	У реченици <i>Испеци на реци</i> подвучени глаголи су примери за гласовну промену (алтернацију) која се назива а) палатализација б) сибиларизација в) губљење сугласника Заокружи слово испред тачно одговора.
17.	Речи <i>очи, уши, зрачак, кружић</i> илуструју гласовну промену (алтернацију) која се назива _____. (допуни реченицу)
18.	Заокружи слово испред гласовне промене (алтернације) у којој се одступа у речима <i>протестни, шахисткиња, најјачи, надржавни</i> а) једначење сугласника по месту творбе б) губљење сугласника в) једначење сугласника по звучности
19.	Примери типа <i>баки, значки, Милки</i> и слично илуструју одступања од: а) палатализације б) сибиларизације в) јотовања Заокружи слово испред тачног одговора.
20.	Подвуци три речи у којима запажаш одступања од гласовне промене (алтернације) једначења сугласника по звучности: <i>председник, надређена, одшетати, претчас, подршка, људски.</i>
21.	Подвуци речи у којима се не врши сажимање самогласника (вокала): <i>зоологија, во, лепоока, двома, поодмакла.</i>
22.	Подвуци речи које су правилно подељене на слоге: <i>ЛА/СТА, ПОШ/ТА, ЗВЕ/ЗДА, ВОЋ/КА, НА/ФТА</i>
23.	Подвуци речи у којима је сонант Р носилац слога: <i>срце, претражити, траг, затрпати, брзина, дрво.</i>
24.	Поред слоготворног Р, која још два сонанта могу бити носиоци слога у речима страног порекла? _____
25.	У српском језику постоје речи које немају свој акценат и такве речи називају се а) енклитике б) неакценатске дужине в) генитивне речи г) проклитике Заокружи слова испред тачних одговора.
26.	У следећој реченици подвучене су речи које немају свој акценат: Прича човек <u>и</u> прича <u>о</u> ко зна чему, <u>али</u> госпођа <u>не</u> обраћа пажњу <u>на</u> њега, <u>те</u> га <u>и</u> <u>не</u> слуша. Подвучене речи се називају а) енклитике б) проклитике Заокружи слово испред тачног одговора.
27.	У следећој реченици <i>Питали су га хоће ли ускоро стићи и донети им све књиге које су тражили</i> подвучене су неакцентоване рече које се називају _____. (допуни реченицу)

Морфологија у ужем смислу – врсте речи

ред. бр.	Питања
1.	Како се назива део науке о језику који изучава облике, промену и грађење (творбу) речи? _____
2.	На линији напиши а) променљиве речи: _____ б) непроменљиве речи: _____
3.	Из наведене реченице на линијама препиши именице и придеве: <i>Стидљив и несигуран, дечак је најчешће ћутао, одлазио у парк и ту остајао док познаници не оду из њихове куће.</i> а) именице: _____ б) придеви: _____
4.	Из наведене реченице на линијама препиши именице и прилоге: <i>Данас су рано, без трага и гласа, сви моји укућани одједном некуд нестали.</i> а) именице: _____ б) прилози: _____
5.	Подвучи пет именица које имају само множину – pluralia tantum: наочаре, Јован, брашно, панталоне, капија, сјај, смог, гусле, леђа, Златибор, санке
6.	Одредите којим врстама речи припадају подвучене речи у следећој реченици: <i>После савијем и запечатим писмо, <u>па</u> легнем у <u>наш</u> кревет.</i> а) <i>после</i> _____ б) <i>па</i> _____ в) <i>у</i> _____ г) <i>наш</i> _____
7.	Одреди врсту именица према значењу: а) <i>писмо</i> _____ б) <i>камење</i> _____ в) <i>вожња</i> _____ г) <i>Милош</i> _____ д) <i>млеко</i> _____ њ) <i>лепота</i> _____
8.	Одреди врсте наведених придева: а) <i>ситан</i> _____ б) <i>новосадски</i> _____ в) <i>камени</i> _____ г) <i>садашњи</i> _____ д) <i>овдашњи</i> _____
9.	Напиши позитиве следећих придева: а) <i>највиши</i> _____ б) <i>најбољи</i> _____ в) <i>најмањи</i> _____ г) <i>најгори</i> _____
10.	Напиши компаратив наведених придева: а) <i>строг</i> _____ б) <i>добар</i> _____ в) <i>танак</i> _____ г) <i>лош</i> _____
11.	У реченици су подвучене именице. Одреди врсту именица и падеж: <i>Моја <u>пријатељица</u> <u>Ана</u></i>

	<p>чита <u>књиге о неговању цвећа</u>.</p> <p>а) <i>пријатељица</i> врста: _____ падеж: _____</p> <p>б) <i>Ана</i> врста: _____ падеж: _____</p> <p>в) <i>књиге</i> врста: _____ падеж: _____</p> <p>г) <i>неговању</i> врста: _____ падеж: _____</p> <p>д) <i>цвећа</i> врста: _____ падеж: _____</p>
12.	<p>Одреди падеж, род и број подвучених придева у реченици: <i>Радознали пролазници су запањено посматрали <u>необичан црни цип</u> који је прошао <u>великом</u> брзином.</i></p> <p>а) <i>радознали</i> падеж: _____ род: _____ број: _____</p> <p>б) <i>необичан</i> падеж: _____ род: _____ број: _____</p> <p>в) <i>великом</i> падеж: _____ род: _____ број: _____</p>
13.	<p>У реченици подвуци придев и на линији поред напиши који је то вид придева.</p> <p><i>У собу уђе млад човек.</i> _____</p>
14.	<p>На линију поред сваке заменице напиши којој врсти према значењу припада.</p> <p>а) ја _____ б) онолики _____</p> <p>в) нечији _____ г) нико _____</p>
15.	<p>У наведеној реченици одреди падеж подвучених речи: <i>Да ли су <u>они</u> <u>икад</u> у <u>свом животу</u> видели <u>неки већи град</u> <u>о коме</u> се приповеда.</i></p> <p>а) <i>они</i> _____ б) <i>у свом животу</i> _____</p> <p>в) <i>неки већи град</i> _____ г) <i>о коме</i> _____</p>
16.	<p>Поред наведеног низа бројева напиши којој врсти припадају:</p> <p>а) <i>два, петнаест</i> _____ б) <i>други, пети</i> _____</p> <p>в) <i>седморо, двоје</i> _____ г) <i>тројица, хиљада</i> _____</p>
17.	<p>Према броју 125 напиши речима:</p> <p>а) редни број _____</p> <p>б) збирни број _____</p>
18.	<p>Напиши на линији који врсти речи (променљивој или непроменљивој) припадају подвучене речи: <i>Некад и негде се о карактеру неког човека закључивало по имену.</i></p> <p>_____</p>
19.	<p>Поред наведених речи напиши којој врсти прилога припадају:</p> <p>а) <i>овде, близу, лево</i> _____</p> <p>б) <i>сада, сутра, летос</i> _____</p> <p>в) <i>лепо, ћутке, пријатно</i> _____</p> <p>г) <i>мало, доста, много</i> _____</p>
20.	<p>У датој реченици подвуци речце:</p>

	<i>Можда ћемо закаснити, али сигурно ћемо доћи, дакле, чекајте нас.</i>
21.	На линији напиши којој врсти речи припадају подвучене речи у реченици: <i>Идући дуго по свету, дође <u>на</u> крају у неко место, <u>о</u> коме је слушао приче и <u>без</u> страха пође старешини.</i> _____
22.	Поред низа наведених глагола напиши да ли означавају радњу, стање или збивање: а) <i>читати, играти, сећи</i> _____ б) <i>сањати, цветати, венути</i> _____ в) <i>наоблачити се, сванути, грмети</i> _____
23.	Наведена су два низа глагола /а), б)/. Поред сваког низа напиши ком глаголском виду припадају: а) <i>слушати, сећи, мислити, ићи</i> _____ б) <i>рећи, пасти, сести, намигнути</i> _____
24.	Наведи неличне глаголске облике: _____ _____
25.	Подвучене речи у следећој реченици <i>Зар овде мислите <u>зимовити</u> су:</i> а) прилог и везник б) речца и именица в) речца и глагол г) предлог и глагол <p style="text-align: right;">Заокружи слово испред тачног одговора.</p>
26.	Поред сваког низа глагола одреди глаголски род (глаголи по предмету радње): а) <i>дати, задати, писати, сећи</i> _____ б) <i>обући се, радовати се, тући се, заљубити се</i> _____ в) <i>спавати, летети, ићи, закаснити</i> _____
27.	Речи <i>бућ, јао, ии, мац, ау, ој</i> по врсти су: а) речце (партикуле) б) везници в) узвици г) предлози <p style="text-align: right;">Заокружи слово испред тачног одговора.</p>
28.	Поред наведених примера упиши називе глаголских облика: а) <i>радио сам</i> _____ б) <i>прочитавши</i> _____ г) <i>падох</i> _____ д) <i>путовао бих</i> _____
29.	Глагол <i>бити</i> напиши у облику: а) 1. л. мн. аориста _____ б) глаголског прилога прошлог _____ в) гл. прилога садашњег _____ г) 1. л. једн. презента _____
30.	Напиши којој врсти речи припадају рече из наведеног низа: <i>и, на, јер, ако, или, да, иако.</i> _____

Морфологија у ширем смислу (творба речи са основама лексикологије)

ред. бр.	Питања
1.	<p>Према начину настанка (творби) све речи у српском језику деле се на:</p> <p>а) _____, б) _____, в) _____</p>
2.	<p>Наведене речи <i>нога, ножица, стонога, рука, ручица, наруквица, шумар, пошумити</i> разврстај на:</p> <p>а) просте: _____</p> <p>б) изведене: _____</p> <p>в) сложене: _____</p>
3.	<p>Како се називају подвучени делови речи у примерима који представљају творбене наставке?</p> <p style="text-align: center;"><i>домар, ловац, трубач, зидић, облачак, воћкица, хуманост, лепота.</i></p> <p>То су _____</p>
4.	<p>Подвуци префиксе у наведеним речима:</p> <p style="text-align: center;"><i>незнање, пронаћи, прелеп, убацити, просед, изгорети, дописати, накрив.</i></p>
5.	<p>Допуни реченицу:</p> <p>У сваком од наведених примера: благост, чистота, мирноћа, писац, пливач, гарав, пекар, подвучен је део речи који се назива _____.</p>
6.	<p>Напиши којим начином творбе су настале следеће речи:</p> <p>а) <i>засвирати</i> _____ б) <i>млада</i> (невеста) _____</p>
7.	<p>Напиши којим начином творбе су настале следеће речи:</p> <p>а) <i>понедељак</i> _____ б) <i>учионица</i> _____</p>
8.	<p>Из датог низа издвој само оне речи које су настале комбинованом творбом и творбом претварања:</p> <p style="text-align: center;"><i>лудовати, великодушан, дангубити, жутокљунац, мишоловка, Бугарска, камиончић, Мила</i></p> <p>а) комбинована творба _____</p> <p>б) претварање _____</p>
9.	<p>У наведеним примерима подвуци префиксоиде:</p> <p style="text-align: center;"><i>демократија, технологија, необарок, психологија, псеудоучен, квазистручњак</i></p>
10.	<p>Разврстај наведене речи према начину грађења: <i>лењост, двојни, премудар, немир, свезнање, шољица</i></p> <p>а) слагање _____</p> <p>б) извођење _____</p>
11.	<p>Наведени примери: <i>капа – капетина; кућа – кућетина; птица – птичурина</i> у лексикологији према значењу речи илуструју појаву под називом _____ (допуни)</p>

12.	<p>Напиши синониме за наведене речи:</p> <p>а) лакомислено _____ б) дескрипција _____</p> <p>в) наратор _____ г) довитљив _____</p>
13.	<p>Заокружи слово испред пара речи које илуструју антониме.</p> <p>а) тужан – тужнији б) висок – дебео</p> <p>в) тужан – ожалошћен г) весео – тужан</p>
14.	<p>Подвуци архаизме у наведеном низу:</p> <p>излет, крчма, алас, зглоб, ловац, писменица, видар, берба, механција.</p>
15.	<p>У реченици:</p> <p style="text-align: center;"><i>Вредно је <u>радио</u>, па је купио <u>радио</u>.</i></p> <p>Подвучене речи представљају пример за лексичку појаву коју називамо _____</p>
16.	<p>Речи КИНТА, ЋАЈЕ, СМОР, ШТРЕБЕР називају се:</p> <p>а) архаизми б) неологизми, в) варваризми г) жаргонизми</p> <p style="text-align: right;">Заокружи слово испред тачног одговора.</p>
17.	<p>Како се називају новонастале речи које су ушле у српски језик да би означиле неки нови појам, као на пример:</p> <p style="text-align: center;"><i>мобтел, мини-сукња, кастинг, боди</i> и слично? _____</p>
18.	<p>Прочитај следеће позајмљенице и разврстај их по пореклу:</p> <p style="text-align: center;">опера, бурегија, хиљада, авенија, икона, олук, парфем, анђео, боја.</p> <p>а) романизми _____ б) гр(е)цизми _____</p> <p>в) турцизми _____</p>
19.	<p>Прочитај следеће позајмљенице и разврстај их по пореклу:</p> <p style="text-align: center;">салаш, вага, викенд, ашов, пегла, спорт, филм, соба, штрудла</p> <p>а) германизми _____ б) хунгаризми _____</p> <p>в) англицизми _____</p>
20.	<p>Замени непотребне англицизме српском речју у следећој реченици:</p> <p style="text-align: center;">Тај експерт за правна питања члан је многих интернационалних асоцијација.</p> <p>_____, _____, _____</p>
21.	<p>Напиши како се називају речи које постоје у многим европским језицима, па и у нашем као што су:</p> <p style="text-align: center;"><i>атмосфера, филозофија, економија, карактер, хаос</i></p> <p>називају се _____ (допуни)</p>
22.	<p>Поред наведених термина напиши назив науке којој припадају:</p> <p>а) <i>фајл, сервер, пиксел</i> _____</p> <p>б) <i>предикат, деклинација, фонема</i> _____</p> <p>в) <i>молекул, реакција, једињење</i> _____</p>

23.	<p>Допиши називе понуђених појмова поред објашњења која их одређују:</p> <p style="text-align: center;">АТЕЉЕ, ГАЛЕРИЈА, ОРИГИНАЛ, КИНОТЕКА</p> <p>а) установа која се бави сакупљањем филмске документације и која приказује одабране (обично старије) филмове _____</p> <p>б) простор намењен излагању уметничких дела _____</p> <p>в) дело које је изворно, прво у својој врсти _____</p> <p>г) радна просторија уметника, фотографа _____</p>								
24.	<p>Напиши шта значе изрази - фразе:</p> <p>а) прећи Рубикон _____</p> <p>б) бити камен смутње _____</p>								
25.	<p>Напиши значење израза – фразе:</p> <p>а) спартански васпитан _____</p> <p>б) посипати се пепелом _____</p>								
26.	<p>У левој колони дати су устаљени изрази (фразе), а у десној њихова значења. На линију иза устаљеног израза напиши број којим је обележено његово значење.</p> <table style="width: 100%; border: none;"> <tr> <td style="width: 50%;">Бити у свакој чорби мирођија _____</td> <td style="width: 50%;">1. без устезања рећи истину</td> </tr> <tr> <td>солити неком памет _____</td> <td>2. избегавати суочавање са истином</td> </tr> <tr> <td>загњурити главу у нешто _____</td> <td>3. придиковати</td> </tr> <tr> <td>рећи неком све у лице _____</td> <td>4. мешати се у све</td> </tr> </table>	Бити у свакој чорби мирођија _____	1. без устезања рећи истину	солити неком памет _____	2. избегавати суочавање са истином	загњурити главу у нешто _____	3. придиковати	рећи неком све у лице _____	4. мешати се у све
Бити у свакој чорби мирођија _____	1. без устезања рећи истину								
солити неком памет _____	2. избегавати суочавање са истином								
загњурити главу у нешто _____	3. придиковати								
рећи неком све у лице _____	4. мешати се у све								
27.	<p>Уз наведене речи из жаргона на интернету напиши домаћу реч.</p> <p>а) лајковати _____, б) шеровање _____</p>								

Синтакса (падежи, комуникативна реченица, напоредни односи, специјалне реченице, зависне предикатске реченице и значење и употреба глаголских облика)

ред. бр.	Питања
1.	Поред наведених примера напиши о којој синтаксичкој јединици (реч, синтагма, реченица) је реч: а) <i>кућа на три спрата</i> _____ б) <i>тенис</i> _____ в) <i>Знам да ништа не знаш.</i> _____ г) <i>неоткривена тајна</i> _____ д) <i>Ћути!</i> _____
2.	Одреди падеж и врсту подвученог субјекта у следећим реченицама: а) <i>Она</i> данас <u>полаже</u> пријемни испит. _____ б) <i>На</i> пијаци <u>нема</u> <u>воћа</u> . _____
3.	Одреди врсту подвученог субјекта: а) <i>Њему</i> се стално спава. _____ б) <i>Тетка Марија</i> прави одличне колаче. _____
4.	Повежи реченице са врстом предиката која у њима постоји: <i>Пријемни није далеко.</i> глаголски предикат <i>Пријемни још није почео.</i> именски предикат <i>Пријемни је свима мрзак.</i> прилошки предикат
5.	Из наведене реченице <i>Ја нисам могла да им помогнем јер се не разумем у технику</i> издвој: а) прост предикат _____ б) сложен предикат _____
6.	У наведеним реченицама подвуци именски предикат: а) <i>Сања је била добар рецитатор.</i> б) <i>Дреће у парку је било потпуно бело и залеђено.</i>
7.	Из дате реченице разврстај прилошке одредбе према значењу: <i>Живео је на периферији града, устајао рано и журно се спремао због одласка на посао.</i> а) за место _____ б) за време _____ в) за начин _____ г) за узрок _____
8.	Повежи линијом истакнуту прилошку одредбу с врстом којој припада: <i>Зашто пишеш хемијском оловком?</i> за узрок <i>Узнемирено ме је посматрао.</i> за средство <i>Поскочила је од радости.</i> за начин
9.	Одреди врсту подвученог објекта: а) <i>Она јако воли</i> <u>сладолед</u> . _____ б) <i>Пас скитница је насрнуо</i> <u>на децу</u> . _____

10.	Одреди падеж и врсту подвученог објекта: а) <i>Дао <u>јој</u> је књигу.</i> _____ б) <i>Послао нам је <u>поклоне</u>.</i> _____
11.	Одреди функцију подвучених реченичних чланова у датим реченицама: а) <i>Урадили смо то <u>веома лоше</u>.</i> _____ б) <i>Он је увек <u>био насмејан и весео</u>.</i> _____
12.	Одреди функцију подвучених реченичних чланова у датим реченицама: а) <i>Добила сам прстен <u>од злата</u>.</i> _____ б) <i>Срео сам <u>Милана</u> на улици.</i> _____
13.	Одреди врсте синтагми у наведеним примерима на основу подвучене речи: а) <i><u>купујући</u> рођенданске поклоне</i> _____ б) <i>врло <u>дискретно</u></i> _____
14.	Одреди врсте синтагми у следећем исказу: <i>Врло брзо се прибрао и изашао у неуредно двориште.</i> а) <i>врло брзо</i> – врста синтагме: _____ б) <i>неуредно двориште</i> – врста синтагме: _____
15.	Поред наведених примера напиши врсту комуникативних реченица: а) <i>Стојте, галије царске!</i> _____ б) <i>Баш си нас обрадовао!</i> _____
16.	Напиши којој врсти комуникативних реченица припадају наведени примери: а) <i>Добро ми дошао!</i> _____ б) <i>Ко је то данас долазио?</i> _____
17.	Напиши којим напоредним односом су повезане независне предикатске реченице у следећим примерима. а) <i>Вредно смо радили, дакле, успех је загарантован.</i> _____ б) <i>Речи треба мерити, а не бројати.</i> _____
18.	Поред сваког примера напиши врсту напоредног односа у којем стоје независне предикатске реченице: а) <i>Свуда је мрачно, само испред њихове куће светли лампа.</i> _____ б) <i>Она се спремила, узела торбу и кренула журно.</i> _____
19.	На линију поред реченице напиши врсту напоредног односа међу подвученим реченичним члановима. а) <i>Он не ради <u>ни петком ни суботом</u>.</i> _____ б) <i>Он не ради <u>петком, него суботом</u>.</i> _____ в) <i>Он ради <u>или петком, или суботом</u>.</i> _____
20.	Запетом издвој зависне реченице: а) <i>Чим је добио авионске карте кренуо је на пут.</i>

	б) <i>Једном приликом када смо се играли жмурке ми се заједно сакријемо у шупу.</i>
21.	У наведеним примерима подвучене су зависне реченице. Одреди којој врсти припадају: а) <i>Напустио је позориште <u>пре него што се завршила представа.</u></i> _____ б) <i>Они су се понашали <u>као што и доликује академским грађанима.</u></i> _____
22.	У наведеним примерима подвучене су зависне реченице. Одреди којој врсти припадају: а) <i>Запалио је шибицу <u>не би ли мало огрејао промрзле прсте.</u></i> _____ б) <i>Није могла да спава <u>јер се преморила.</u></i> _____
23.	У наведеним примерима подвучене су зависне реченице. Одреди којој врсти припадају: а) <i>Иво Андрић, <u>који је познатији као писац,</u> био је и дипломата.</i> _____ б) <i>Петар шапуће Маји <u>да је Бранко Миљковић написао најлепшу љубавну песму „Узалуд је будим“.</u></i> _____
24.	У наведеним примерима подвучене су изричне реченице. Напиши ком типу изричних реченица припадају: а) <i>Маја је питала Петра <u>да ли има збирку песама Бранка Миљковића.</u></i> _____ б) <i>Петар је желео <u>да Мају поведе на неко књижевно вече.</u></i> _____
25.	Заокружи слово испред специјалне независне реченице: а) <i>Како галамите!</i> б) <i>Лопужо једна!</i> в) <i>Одмах се смирите!</i>
26.	Заокружи слово испред пасивне реченице: а) <i>Они су годинама покушавали да <u>среде тај парк.</u></i> б) <i>Парк је <u>леп.</u></i> в) <i>Парк је <u>коначно сређен.</u></i>
27.	Заокружи слово испред безличне реченице: а) <i>Они данас <u>не иду на посао.</u></i> б) <i>Данас <u>не идете на посао.</u></i> в) <i>Данас <u>се не иде на посао.</u></i>
28.	Одреди значење локатива у примерима: а) <i>У <u>мају</u> идемо на екскурзију.</i> _____ б) <i>На <u>пријемном испиту поступај</u> <u>према приложеном упутству.</u></i> _____
29.	Одреди падеж именских речи и његово значење: а) <i>Дуго је размишљао <u>о том предлогу.</u></i> _____ б) <i>Отишла је на пут <u>у суботу.</u></i> _____
30.	Одреди падеж и функцију (службу) подвучених именских речи: а) <i>Ипак је писао <u>брату.</u></i> _____ б) <i>Свако јутро давала му је <u>хлеба и млека.</u></i> _____
31.	Одреди падеж и функцију (службу) подвучених именских речи: а) <i><u>Ани</u> се не учи.</i> _____ б) <i>Говорила је <u>тихим, мирним гласом.</u></i> _____
32.	Одреди значење генитива: а) <i><u>Прошле среде</u> је био болестан.</i> _____

	б) <i>Узео је неколико јабука.</i> _____
33.	У датим примерима одреди падеж, значење и функцију подвучених речи: а) <i>На десној обали реке налази се главнина касабе.</i> _____ _____ б) <i>Младост је надлазила са овим светлуцавим јуном.</i> _____ _____
34.	Одреди падеж подвучених именских речи и функцију коју оне имају у наведеној реченици: <i>Иза тениског игралишта назирали су се црвени кровови мушких спаваоница поређаних у низу.</i> а) <i>Иза тениског игралишта</i> _____ б) <i>црвени кровови</i> _____ в) <i>мушких спаваоница</i> _____
35.	Напиши назив и значење падежа подвучених речи у реченици: <i>Поред Сунца, Месеца и звезда, небеским пространством путују и облаци.</i> падеж: _____ значење: _____
36.	У свакој реченици подвучени су облици презента. Напиши његово значење: а) <i>Идуће седмице идем у Рим и остајем две недеље.</i> _____ б) <i>Она перфектно говори енглески и немачки језик.</i> _____ в) <i>Шетам ја тако јуче улицом и сретнем Марка.</i> _____
37.	Напиши назив подвучених глаголских облика и одреди са којим значењем су употребљени у следећим примерима: а) <i>У оној продавници иза угла купује се здрава храна.</i> _____ б) <i>Ко другоге јаму копа, сам у њу упада.</i> _____ в) <i>Сутра, по завршетку наставе, путујемо у Сомбор.</i> _____
38.	У наведеним реченицама подвучени су безлични глаголски облици. Напиши њихов назив: а) <i>Не треба се у срећи гордити ни у несрећи очајавати.</i> _____ б) <i>Није одустајао од расправе желећи истину.</i> _____
39.	У наведеним реченицама подвучени су безлични глаголски облици. Напиши њихов назив: а) <i>Не могавши да заспи, одлучила је да настави са читањем књиге.</i> _____ б) <i>Све палачинке су намазане пекмезом од кајсија.</i> _____
40.	Одреди која значења имају глаголи у примерима: а) <i>Веома је надарена, свира клавир.</i> _____ б) <i>Управо га видех у дворишту.</i> _____
41.	Упиши које значење имају подвучени облици глаголских прилога: а) <i>Плачући је причала како се повредила.</i> _____ б) <i>Утрчавши у собу почео је да плаче.</i> _____
42.	Дата су два примера реченица. Поред сваке напиши да ли је активна или пасивна. а) <i>Њива је обрађивана (од стране мога комшије).</i> _____

	б) Мој комшија је обрађивао њиву. _____
--	---

Правопис

ред. бр.	Питања
1.	<p>Препиши правилно писаним словима наведену реченицу поштујући правописна правила за писање великог и малог слова:</p> <p>иво андрић, наш нобеловац, у роману на дрини ћуприја приказао је живот вишеграђана за време турске владавине у босни.</p> <p>_____</p> <p>_____</p>
2.	<p>Наведену реченицу препиши писаним словима поштујући правописна правила за писање великог и малог слова:</p> <p>владавину краља петра првог карађорђевића обележили су такозвани царински рат са аустроугарском и балкански ратови.</p> <p>_____</p> <p>_____</p>
3.	<p>Препиши следећу реченицу тако да одговора правописним правилима:</p> <p>Кренули смо ка храму светог Саве, продужили до коларчеве задужбине, а затим до трга слободе.</p> <p>_____</p> <p>_____</p>
4.	<p>Препиши правилно писаним словима следећу реченицу поштујући правила за састављено и растављено писање речи:</p> <p>Створио се изненада, не уморно ходао горе доле по сцени, несхватајући да је крај.</p> <p>_____</p> <p>_____</p>
5.	<p>Исправи грешке у писању великог слова:</p> <p>а) дан планете земље _____</p> <p>б) пипи дуга чарапа _____</p> <p>в) западноримско царство _____</p> <p>г) краљ милутин _____</p>
6.	<p>Заокружи слово испред реченице у којој нема правописних грешака:</p> <p>а) Крајем маја мој деда је прославио 80-ти рођендан.</p> <p>б) Стално прича о томе како се 70-их година живело боље.</p> <p>в) У 70-тој години живота показао је интересовање за планинарење.</p>
7.	<p>Подвуци правилно написане речи:</p> <p style="text-align: center;">етнопарк, етно парк, етно-парк, етно – парк, угљендиоксид, угљен-диоксид, угљен – диоксид, угљен диоксид видео игра, видео – игра, видео-игра</p>
8.	<p>Напиши скраћенице за следеће примере:</p> <p>а) нове ере _____ б) то јест _____</p> <p>в) текуће године _____ г) и други _____</p>

9.	Стави цртицу тамо где је потребно: меч лопта, Радио Београд, радио апарат, ауто кућа, ТВ програм, фер плеј
10.	Усправним цртама раздвој речи тамо где је потребно да би реченица била исправно написана: <i>Немогу веровати да нико несме самном на скијање, неznam о чему се ради.</i>
11.	Напиши шта значе следеће скраћенице: а) др _____ б) др. _____ в) тзв. _____ г) нпр. _____
12.	Напиши правилно следећу реченицу тако да испоштујеш сва потребна правописна правила: Данило киш наш познати писац је умро у паризу 15 октобра 1989 године а сахрањен је у београду. _____ _____
13.	У паровима речи подвуци правилно написане облике: а) краљичин – краљицин б) изкоренити – искоренити в) изнесен – изнешен в) шумадиски - шумадијски
14.	У следећем низу подвуци непроменљиве скраћенице: УН, ВМА, УНЕСКО, САНУ, ЕУ, НОБ, ЈАТ, ПТТ, ОШ.
15.	У наведеном примеру упиши запете тамо где је потребно: <i>У доба мога детињства дакле врло давно у наш град дошла је стална панорама.</i>
16.	У паровима речи подвуци правилно написане речи водећи рачуна о употреби гласа Ј: фиока – фијока, студио – студијо, кајиш – каиш, дијета – диета, подијум – подиум, разби – разбиј
17.	У наведеној реченици изостављене су запете. Упиши их на одговарајућа места: Доћи ћемо као што смо и обећали у понедељак после подне негде око 16 часова.
18.	У наведеној реченици изостављене су запете. Упиши их на одговарајућа места: На вратима се на опште изненађење појави Милош мој најстарији ујак.
19.	Исправљајући начињене грешке, препиши дату реченицу. Данас су у матици српској у новом саду претстављене нај новије књиге у издању новосатског огранка српске академије наука и уметности. _____ _____
20.	Додај тачке или запете тамо где је потребно како би реченица била исправно написана: <i>На данашњи дан 2 јула 1877 рођен је Херман Хесе добитник Нобелове награде за књижевност.</i>
21.	У паровима речи подвуци правилно написане речи водећи рачуна о употреби гласа Х: а) хростовина – растовина б) сватити – схватити в) хрђа – рђа г) рапав – храпав
22.	Заокружи слово испред правилно написане реченице: а) Прошлогодишње Стеријино позорје трајало је од 20. 5. до 03. 06. 2023. године. б) Прошлогодишње Стеријино позорје трајало је од 20. V до 3. VI 2023. године.

